

Borbás György

Krebsz István képeinek kiállítása az újonnan megnyílt zalaszentgróti Kávézó Galériában

(Galériaavató a Batthyányak barokk kastélyának
udvarán felújított kiskastélyban¹)

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Polgármester Úr!

Köszöntöm mindnyájukat Zalaszentgrót város új büszkeségének, a Kastély Galéria avatásának és ünnepélyes megnyitásának alkalmából. Talán nem tűnik ünneprontásnak egy kis múltidézés, önbizalmat és lokálpatriotizmust erősítő történelmi visszpillantás. *Wlassics Gyula*, a Zalából indult kultuszminiszter, 1895-1903 között állt a kultusztárca élén. A Parlamentben nagytetszéssel fogadott programbeszédében - amelyben a hazai képzőművészeti akadémia létesítését sürgette - hangzottak el a következő mondatok:²

„Hanem nekünk közönséget is kell nevelnünk, (Igaz! Úgy van!) és e célra meg is ragadok minden rendelkezésre álló eszközt, azért hoztam be a művészeti intézetekbe (Nemzeti Múzeum, Országos Képtár szerk.) a fölolvasásokat. Ismétlem, műértő és műpártoló közönséget neveljünk, mert az mégsem lehet, hogy a magyar művész kizárólag csak az államra támaszkodjék, az állam küldje ki külföldre a művészeket, az állam hozza vissza, vegye meg a képét, egy szóval: mindig csak az állam legyen az, mely a művészetért tesz, áldoz, működik. A magyar társadalomnak, a magyar közönségnek e tekintetben való nevelése meg fogja hozni a jó eredményt, mert ha egyszer érzi, hogy a művészet szükséglet, fogja keresni a műtárgyakat, és akkor a művészet föllendül.”

A szavakat tettek követték. Ezekben a prosperáló években, a millenium idején épült fel az új *Műcsarnok* és a *Szépítőművészeti Múzeum*; létesült a legendás *Nagybányai* és az ugyancsak híres, idén százéves *Szolnoki Művésztelep*.

Majd aztán másfélszáz év múlva, az 1960-as, 70-es években, az ország gazdasági és szellemi életében pezsdülést hozó időszakban az előbbre tartó városok, települések ismét műtermesházakat építettek, művészeket telepítettek le, művésztelepeket létesítettek. Ekkor telepedett le például a zalai megyeszékhelyen *Németh János* keramikus, *Brád András* divattervező, *Dús László* festőművész, *Szabolcs Péter* szobrászművész.

Azonban nem múltak el nyomtalanul, az egykor átkelelőhelyéről, malmairól, és a csáfordi, aranyodi, nektárt termő domboldalairól híres, hajdani mezőváros, az ekkoriban járási székhely, a több évtizedes Csipkerózsika-álmából ébredező Zalaszentgrót nagyközség lakóinak életében sem. A település többre törekvő értelmisége és vezetői jó érzéssel, bölcs előre-

Megnyitó

látással ekkor kezdeményezték például a zeneoktatás meghonosítását, majd zeneiskola megalakítását. Idevonzották és megtelepítették a Béri Balog Ádám

Megnyitó

Gimnáziumot, felépült az akkor modernnek számító, új művelődési ház és könyvtár; helyreállították a település büszkeségét, a szépséges Batthyány-kastélyt. Jó nevű orvosai, tanárai, testnevelői, népművelői, színvonalas amatőr együtteseivel gazdagították a telepü-

lés hírnevét, pl. az oktatásban akkoriban újdonságnak számító tudásszintfelmérések úttörő kezdeményezésével, vagy szereztek országos hírnevet amatőr rádiósai. Talán a sportéletnek is legfényesebb éveit követték. Végül az erőfeszítések nyomán 1984-ben méltán nyerte vissza városi rangját Grót, az ország 100. városaként.

Az urbanizáció, a városi életmód további gazdagodását, kiteljesedését a helyreállított Korona kávézó, az évről-évre megrendezett, rangos nyári színtábor eseményei, legutóbb pedig a termálfürdő megépítése és birtokbavétele, aztán a helytörténeti múzeumi ki-

Múlt idő

állítás berendezése jelentette. Azonban valami mégis hiányzott, mind ez ideig váratott megvalósítása.

Úgy gondolom, a mai napon ezúttal a Batthyány birtok megboldogult hajdani tulajdonosai is örülhetnek sírjaikban, akik talán nem közismerten a művészetek bőkezű támogatói voltak. Erre vall pompás szépséggel, 1787-ben megépített vidéki barokk kastélyuk. Vagy ide kívánczok, hogy azon a bizonyos szombat éjszakán *Batthyány Ádám* a szentgróti várban híres vendégével, *Zrínyi Miklóssal* a hadi helyzet mellett bizonyára a poézisről is elmélkedhetett. De a szentgróti birtokot felleltározató Batthyány Ignác jáki apát, majd egri nagyprépost, később erdélyi püspök, létesítette a gyulafehérvári, 18 000 kötetes könyvtárat, a Batthyáneumot. A család ikervári tagjai pedig az 1900-as évek elején a szombathelyi premonstrei gimnáziumnak adományozták, a Zala György alkotta Aradi vértanúk szobrán szereplő 12 kivégzett mártír portréjának dombormű-medalion másolatát.

Azonban természetesen, igazi örömmel, jogos büszkeséggel a város művészszerető közönsége ve-

heti birtokba a mai napon ezt a szépen és igényesen kialakított *Kávézó Galériát*. Jóllehet tudjuk, hogy a Művelődési Házban eddig is számos rangos kiállítást rendeztek. Mától azonban megnyílik a lehetősége, hogy megfelelő környezetben és szakmailag optimális feltételek mellett, méltó körülmények között találkozhatson Zalaszentgót város, és idelátogató vendégeinek közönsége a kiállított műalkotásokkal. Köszönet illeti mindazokat, akik megálmodták, megtervezték és megvalósították a művészetek barátságos otthonát. Lám, Wlassics Gyula művészetpártoló elhivatottsága, lelkesítő buzdítása, száz év múltán a fiatal zalai kisvárosban is beteljesülhet. Mától képző- és iparművészek, fotósok, kortárs hazai és külföldi, testvérvárosi alkotók műveinek, illetve művészettörténeti közelmúltunk alkotásainak bemutatására nyílik lehetőség.

Külön öröm számomra, hogy a galériaavató kiállítást Zalaszentgrót város tehetséges művésztanárnak, *Krebsz Istvánnak*, a ma már jónevű, festőművészenek műveiből rendezték meg. Ha szabad személyes emléket idéznem, szívesen emlékszem a művész hat évvel ezelőtti, a zalaegerszegi Balaton kávézóban történt sikeres bemutatkozására, ahol én ajánlhattam a közönség figyelmébe műveit. A szentgrótiak számá-

A nagyjátzsma

ra bizonyára ismerős a festő életútja. Néhány állomását talán mégis hasznos lesz felidézni. A vérbeli gróti ifjú a Béri Balog Ádám Gimnáziumban végzett. Már eközben találkozott *Dús László* szakkörében az alkotás izgalmával és örömeivel; *szerezett* alapvető jártasságot a rajzolásnak, a festészet kifejező eszközeinek, a színek kimeríthetetlen gazdagságának alkalmazásában Majd a Pécsi Tanárképző Főiskola rajzszakán

Soltra Elemér volt a mestere. A pályakezdő tanár kezdetektől bekapcsolódott a pedagógusok kőszegi nyári továbbképző művésztelepének életébe. Ennek a tizenhárom évnél is több éveiből születtek a történelmi város, ódon, *óvárosi hangulatokat idéző* képek. Közben folyamatosan festett; érthetően, parancsoló szükséglet volt számára a műterem. Az aranyodi domboldalban építette meg csodálatos műtermét. És hát természetesen következtek a bemutatkozások: a

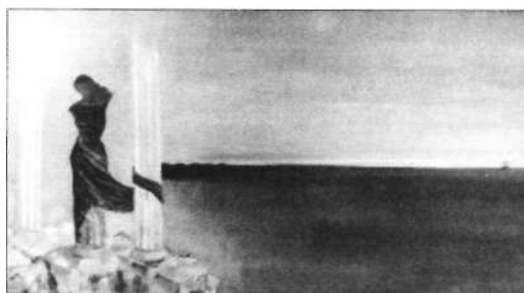
Arc-kép-csarnok

közös telepi vernisszásokot a szülővárosi és a megyeszékhelyi egyéni kiállítások követték. Művei eljutottak a fővárosba is. A Mednyánszky Teremben, és a Ferihegyi Galériában történt sikeres bemutatkozások méltán keltették fel a Képkor Galéria érdeklődését. Azóta képei országsszerte eljutnak a galériákba, a közönség széles köréhez.

A gyorsan eltelt hat év után őszinte, mély kíváncsisággal készültem a mai találkozásra, hogy felmérhessem milyen utat tett meg, hol tart festészetében Krebsz István. A látottak alapján elmondhatom valóban termékeny, az akkori, a hat évvel ezelőtti értékeket megőrző, egyben tartalmában, kifejező eszközeiben számomra megannyi újdonságot közvetítő kollekció fogadott. Kézenfekvő, hogy az akkori anyagból itt is szereplő velencei sorozatból a szín pompás *karneváli emlék*, a *lagúnák* hangulatát idéző, a kékek gazdag világából építkező képek és a repülés, a léghajó utazói számára kínáló látványélmény konstruktív szellemű kompozíciói kínálkoznak elsőként megemlítésre. Az alkotó természetesen nem lett hűtlen a tájképhez sem. Felfogása szerint a hangulati na-

turalizmus megragadására törekszik, például a *Mosoni Duna-ág* pusztuló, romló, a festőnek azonban kimeríthetetlen témát kínáló világa, vagy a kiszáradt folyómeder megcserepesedett anyag felületeinek, fakturális színjáték orgiájának vászonra vitele közben. Egyelőre csak a városi televízió nézői találkozhatnak rendszeresen a szülőváros, a gróti óváros hangulatát idéző nagyméretű pannóval a stúdió háttéréként.

Igazi meglepetés számomra azonban a gondolatíságtól korábban sem idegenkedő festő legújabb övrjében a kedvelt kékekre hangolt nagyméretű, az emberi létkérdésekkel, szorongásokkal, morális gondjainkkal, egyéniségünk, önazonosságunk keresésével, kutatásával foglalkozó képek sorozata: a címadásában is jellemző Arc-kép-csarnok, a sakk-tábla feltördelt terében életre kelő A nagy játszma, vagy a Kékszakállú herceg vára alaptörténetét idéző, az érzéki csalódásra is építő szürrealisztikus

Penelope fátyla

kompozíció. Vajon hogy állunk elkötelezettségeinkkel, fogadalmakkal, miként éljük meg a hűség megtartó, gyakran katarziszra kényszerítő rabságát, hogyan éljük meg apró árulásainkat, kínzó elárultatásainkat: a kiállítás talán legszebb egyben legerőteljesebb alkotásának központi szereplője, a címadó *Penelope* az Égei-tenger csodálatos erejű kékségének valószínűtlenségbe távolodó horizontja előterében áll.

Leonardo (Utolsó vacsora), *Grünewald* (Kálvária), *Rembrandt* (Levétel a keresztről), vagy éppen a *Munkácsy-trilógia* narratív Krisztus ábrázolásai után *Az előadás előtt* című képén Krebsz István puritán, tömönatokba fogalmazott mementót a Megváltó elárultatásáról, a Krisztus-gyilkosság felkavaró tragédiájáról.

A szabadság, szabadosság napi leckéje gyakran sodorhat valamennyiünket választásra, állásfoglalásra - szembesülhetünk a nyitott kalitkát körül ülő madárcák és az ablakon túl az ég kékjébe fűrődő, szabadon szárnyaló, merész röptű társaik finom, lírai színekkel megfestett *Cím nélkül* kompozíciója látán.

Krebsz István keresi, megéli, számunkra is átélhetővé varázsolja a szépség utáni vágyakozást. *Krúdy Gyula* színes fantáziája és napjaink világa, *Charlie* és a *Tátray-band* által közvetített élmény ötvöződik a *Hold szerelme*, alakjainak koloritjában is telitalálat lírai együttesében.

Az alkotó megfogalmazza, kétségeink közepette hitellessé teszi a szeretetre, a harmonikus kapcsolatokra törekvő mai valamennyiünk számára a rideg, sivár, uniformizált, szorongató betonrengeteg világában virágot fakasztó Flóra istenasszony derűs, törékeny alakjában a kínálkozó örömök elfogadását, tartalmas emberi kapcsolatok erőt és hitet adó, nyíltszívű megélését. (*Cím nélkül*)

Krebsz Istvánnak további sikeres alkotói éveket kívánva, a galéria jövőbeni működéséhez, kiteljesedéséhez pedig *Szinyei-Merse Pálnak*, a Majális festőjének gondolataival ajánlom figyelmükbe ezt a nagyszerű, nyugodtan mondhatni szép kiállítást.

„...nehogy az én intencióm valamiképpen félremagyaráztassék, a leghatározottabban kijelentem, hogy én eme tervezetemmel nem szándékozom egy speciális festészeti iránynak kedvezni, sőt inkább azért kívánom szabaddá tenni a tanrendszert, hogy a legdivergensebb is szabadon kifejlődhessék, s — kötelességem kijelenteni, hogy én minden festészeti irány jogosultságát elismerem, bárminő legyen is az, s csak azt kívánom, hogy a művész hu maradjon a természethez. Ama irányzatok ellen azonban, amelyek a természetet kicsinylőleg lenézik, s mesterkedéseikkel gyarló műveikben annak javításán, szépítésén fáradoznak, s a világgal el akarják hitetni, hogy az ő mesterkedésük az igazi művészet, küzdeni fogok mindig, mert a természet szépsége oly utolérhetetlen, hogy azokat a legnagyobb művész is legfeljebb megközelíteni képes, de túlszárnyalni nem.”

Jegyzet

1. Elhangzott Krebsz István festőművész kiállításának megnyitóján, 2002. szeptember 17-én.
2. *Wlassics Gyula művészeti programja* Műcsarnok 1898. december 4.
3. Nyílt levél dr. Wlassics Gyula, vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. - Irta: Szinyei-Merse Pál, orsz. képviselő Pesti Napló 1897. január 24. p. 1

A fotókat Zavilla András készítette.